

www.e-rara.ch

Claudii Galeni Pergameni opera

Galenus

Basileae, Anno 1531

Universitätsbibliothek Basel

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-647>

Claudii Galeni Pergameni, de libris propriis, liber. Ioanne Fichardo Francofordiano interprete

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelnformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

CLAVDII GALENI

PERGAMENI, DE LIBRIS PRO-
PRIIS, LIBER.

Ioanne Fichardo Francofordiano interprete.

QUOD MIHI DE CONSCRIBENDO LIBRO-
rum à me aëditorum commentariolo consilium, optime Basse, de-
deras, re ipsa nuper quam cōmodum esset comperi. Nam quum
forte in Sandalario (multa sunt enim Romæ bibliopolia) esse-
mus, disceptantes aliquos de libello quodam tum uendito, me-
us ne esset ille, an alterius cuiusdam, ipsi uidimus: erat enim inscri-
ptus, GALENVS MEDICVS. E mente igitur, tanquam meū,
aliquo, commotus insolenti eius inscriptione uir quidam literatus, cupiebat libelli ar-
gumentum cognoscere. Priores autem duos uersus percurrens, abiicit statim: unum
istud addens, hanc dictionem non esse Galeni. Et sanè falsò liber ille inscriptus erat.
Is uero qui tum hæc dicebat, primas illas disciplinas, quibus Græcorum pueri ab ini-
tio apud Grammaticos & Rhetores instituuntur, probè doctus erat. Verum pleriq;
nostro hoc seculo, qui Medicinam aut Philosophiam ambiunt, antequam recte lege-
re etiam possunt, eos doctores frequentant, qui maxima illa pulcherrimaq; rerum hu-
manarū theoremata, quæ docet Philosophia & Medicina, profitentur. Et hæc qui-
dem negligētia iam multis retro annis, me dum adolescente, inceperat: uerū eò non-
dum euaserat tum temporis, neq; tantum, quantū nunc, inualuerat. Quæ quum ita
se habeant: librosq; meos multifariam à multis hinc inde deprauatos uideam: non-
nullos uero etiam pro suis mea, posteaquam quædam sustulerint, quædam autem in-
feruerint, nonnulla quoq; ipsi immutarint, uenditare, consultum mihi uisum est, eam
prius causam, quam propter illi hæcenus corrupti sunt: & deinceps qui mei reuera
sint libri, & quæ cuiusq; materia, exponere. Primum igitur quæ causa sit, quòd mea
pro suis nonnulli agnoscant, ipse iam antè, optime Basse, nosti. Illa etenim quum nō
ædendi gratia, uerum propter amicos aut discipulos, eorum quæ à me audierant ali-
quod commentariolum efflagitantes, scripta essent, absque titulis data sunt. Hi uero
quum partim morerentur, ipsorum familiares ea surripientes, sibi deinceps uendica-
runt. Alij autem in patriam suam profecturi, quum ab ijs qui forte habebant, nostra
accepissent, isthic deinde commorantes, alij aliter illa uenditauerunt. Sic igitur omni-
bus temporis successu distractis, postquam ad multos hi forte rediissent, meum illi no-
men inscripserunt: & quoniam inueniebant cum ijs quæ etiam apud alios extabant,
exemplaribus discordare, ad me, quòd ipse emendarem, miserunt. Quum igitur ea
non ad æditionem publicam, uerum eorum, à quibus rogabar, & captum & usum à
me scripta essent: liquere potest, quædam mihi extendenda, quædam uero cōtrahen-
da (pro ut ipsa etiam theorematum interpretatio & doctrina poscebat) fuisse: sicq; aut
perfecta, aut mutila ea existerent. Quapropter manifestum est, in his (quæ iam attigi)
scriptis meis, neq; absolutā, neq; exactam institutionē contineri: quandoquidem illi
quibus ea destinabantur, neq; opus habebant, neq; poterant exactè omnia percipe-
re, antequam habitum in istis essent necessarijs adepti. Eorum autem quidam illos
libellos meos Informationes: quemadmodum alij Summulas, alij Introductoria, alij
Compendia, alij deniq; Enarrationes, inscripserunt. Ego uero quum eos discipulis
tantum darem, nihil istorum inscripseram. Quamobrem quum ad plures deinceps
compluresq; peruenissent, alius alium his titulum indidit. Eos igitur libros qui corri-
gendi gratia mihi transmissi à quibusdam fuerant, uisum est Introducendis inscribere.
Quare de ijs prius dicere instituam.

*Desiderat in le-
ctoribus plerif-
que iudicium.
Estq; id prima
huius libelli
causa.*

Altera causa.

C

Go igitur omnium eorum commentariorum, quos quidem uel iuuenibus, hæc primū studia ingredientibus, uel amicis quibusdam eos exigentibus, dicaueram, nullum prorsus apud me exemplar retinuerā. Postea uero quum secundo Romam uenissem, istis ad me, ut dixi, emendandi causa missis, eos forte recuperaui: titulumq; his **INTRODVCENDIS**, imposui. Inscripti igitur librum, De optima Hæresi Introducendis: qui quidem ijs, quotquot ad huius artis Medicæ cognitionem contendunt, primus est omnium perlegendus. Illo etenim eæ, quæ secundum genera sunt sectarum inter se differentia traduntur. Secundum genera dixi, quod sunt priuata etiam suæ ipsis differentia, ad quas deinceps iam introducti plenius instituuntur. Trium uero Sectarū nomina nemo nunc ferè ignorat: unam uidelicet Dogmaticam, siue Logicam; alteram autem Empiricā; tertiam Methodicam nominari. Quæ igitur propria cuiusq; sint, quæq; earum inter se differentia, libro à me isto tractatum est. Similiter autem & liber De ossibus, liberq; De pulsibus, Introducendis à me est inscriptus. Amico præterea cuidam Platonico, sub hanc professionem libellos Isagogicos duos: alterum De arteriarum & uenarū; alterum De neruorum dissectione, dedimus. Et alij cuidam Institutionis Empiricæ informationem. Quorum ego quidem nullum apud me seruaueram: sed posteaq; Romam rediissem, ab ijs qui forte habebant, accepi. Ex alijs tamen quibusdam, quæ amicis ipse scripseram, nonnulla apud me exemplaria remanserunt: quod diligenter aliquando illa absoluere statuissem. Quo ex numero sunt, De causis respirationis, libri duo, Et libri De uoce, quatuor: dedicati consulari cuidam uiro, Boëtho nomine, Aristotelicam Philosophiam sectanti. Eidem quoque libros De Anatomia Hippocratis: & deinde etiam illos De Anatomia Erasistrati nuncupauimus: quos propter Martialium (cuius in Anatomicis duo libri etiā nunc apud plerosq; extant, sed quos tum temporis ipse non magni faciebam) iuuenilius aliquanto scripseramus. Erat autem uir ille sanè inuidus, contentiosusq; in primis: quanquā annos iam ultra septuaginta natus esset. Quare quum audiuisset ea quæ in Anatomicis docebam, profitebarq; publicè, magna ab omnibus sectatoribus laude cōmendari: cœpit homo meorum amicorum quendam interrogare, cuiusnam ipse Sectæ essem. Audiens uero seruos me istos, quicumq; uel Hippocraticos, uel Praxagorios, uel ex alio quocunq; tandem uiro se nominarent, appellare solitum: eligere autem ex singulis quæ præstantissima essent consueuisse, quærebat deinceps, quem igitur ueterum potissimum commendarem.

Hic desunt quedam.

Erasistratum uero & in his, & in alijs artis Medicæ locis, uirum admirandum iudicabat. Propter eum igitur ardentius aliquanto sex illos De Hippocratis, & alios De Erasistrati Anatomia tres libros, conscripsi. Quum porrò etiam perorarem aliquando in ueterum Medicorum libros publicè: proposuissemq; mihi librum Erasistrati De missione sanguinis: Graphiotum, ut moris est, in eam quæstionem incumbente, citanteq; eam eius libri partem, qua phlebotomiam reijcit, uehementius adhuc in illum dixi: quò magis ureretur Martialius, Erasistraticus esse uolens. Ea autē oratio mea quum satis tum placuisset, rogabat amicus me quidam, (& is Martialio infensus) quo illam, sicut dixeram, ei quem ipse missurus ad me esset, notulis ad celeritatem scribere exercitatum, recitarem: ut si quando ex Vrbe domum proficisceretur, obijcere ea Martialio in morborū inspectionibus posset. Post hæc uero, quum ipse Romam ab Imperatoribus aduocatus, rediissem, ille nescio quo pacto mortuus est. Libellus autem, iuxta ambitionē ætatis illius, qua etiā publicè tum alios arguere audebam, (etenim iuuenis eram quū hæc facerem: annum agens tricesimum quartū) scriptus, apud quamplures erat. Ex eo tamen tēpore & docere publicè, & uenditare mea desij: postq; Medicina mihi longè felicius quàm sperassem successisset. Quum enim tot æmulos uiderem, qui si quis

Medicus

Isagogica
Galeni.

C
Martialis.

A Medicus alius laudaretur, mox illum Logiatron exclamarent: ut inuidiam istorū linguam declinarē, deinceps nec apud eos quos curabam, plus quā erat necesse profabar: nec in congressū, uelut antea, docebam, aut quicquid ostentabam: ipsi de cetero factis, qualem in hac disciplina facultatem consecutus essem, declaraturus, Tribus uero præterea annis Romæ quum essem uersatus, ingruente magna illa peste, confestim Vrbe excedens in patriam profectus sum.

Desunt hic pauca.

In eo autem tempore libros, De Hippocratis Platonisque placitis sex, adhortante Boëtho, scripsi. Et De usu præterea partium, unum, qui prior est. Quibus Boëthius acceptis, & ipse ex Vrbe profectus est: uerum prior me, Syriam Palæstinam tum prouinciam obiturus, in qua postea & mortuus est. Verum longo post tempore (subinde enim multa negocia intercurrerant) opus utrunque, post reditum meum ex patria, sicut mox commemorabo, absolui.

LIBRI QUIDAM A ME CONSCRIPTI, POSTEAQUE

mihī ad patriam à Roma proficiscenti, ab amicis traditi.

Rofectus itaque sum à Roma in patriam: completo iam mihi septimo & tricesimo ætatis anno. Tres autem libelli à me scripti, antequam Smirnam ex Pergamo, Pelopis Medici, & Albinī Platonici gratia proficiscerer, à quibusdam mihi redditi sunt. Erat uero unus, De matricis dissectione: per paruus quidem ille. Alter De cognoscendis oculorum morbis: & is paruus. Tertius autem iustæ magnitudinis, De experientia medica. Quorum primus destinatus erat Obstetrici cuidam. Secundus adolescenti Ophthalmico. Postremus autem ex ea disputatione, quam Pelops cum Philippo Empirico habuerat: illo quidem asserente, Medicinam per solam experientiam consistere non posse: hoc autem contendente posse, desumptus erat. Eorum igitur ultro citroque habitas orationes quum in ordinem redigissem, mei tantum exercitandi gratia conscripseram: uerum nescio quomodo & ille, ignorante plane me, ad alios deuenit. Præterea tres etiam alios libellos, interim dum Smirnae agerem, composui: De pulmonis uidelicet & thoracis motu: condiscipulo his, qui secundum illos anatomicam facere quandam demonstrationem, paulo post in patriam abiturus, cupiebat, gratificaturus. De mortuo autem postea adolescente, libelli apud quosdam, sed qui meos tamen suspicarentur eos esse, fuerunt: & deprehensus est qui illos sibi, postquam proœmiolum his quoddam præfixisset, adscripserat. In prædictorum autem libellorum Tertio, mea quoque nonnulla quæ ipse adinuenit, ad finem adscripti: nam quæ tribus istis tractaueram, præceptoris mei Pelops (apud quem Smirnae uersans, eos conscriberebam) dogmata erant.

Desunt pauca.

Post eam igitur à Roma profectionem quum tandem in patriam peruenissem, isthuc confidens, cum amicis uersabar. Verum breui post tempore, ex Aquilia mihi literæ ab Imperatoribus missæ perferuntur: quibus illi me reuocabant: statuerant enim ex hibernis expeditionem contra Germanos facere. Hac igitur ego necessitate compulsus, redibam: sperans tamen interea posse excusationem me aliquam nancisci. Alterum namque qui senior erat, uirum modestum, æquum, facilem, & humanum esse perceperam. Is autem primo quidem Verus uocabatur: sed postquam Antoninus (ille qui proxime post Adrianum imperauit) successorem sibi eum in principatu constituisset, socium hic sibi propinquum suum, antea Lucium dictum, asciuit, & eum quidem Verum, se autem Antoninum transnominauit. Caterum ipse Aquiliam quum peruenissem, mox pestis, quantum antea nunquam, ingruere cœpit. Unde Imperatores statim Romam, cum paucis militibus fugere coacti: nos uero cum multis longo uix tempore euasimus: absumptis plerisque, non tam ob pestis uehementiam, quā quod media hyeme malum id sæuiret. In itinere autem à uiuis quum excessisset Lucius, Romam deportatus ab Antonino, funeratusque est. Et post hæc susceptam aduersus Germanos militiamurgens, omnibus modis me secum abducere laborabat. Persuasus

C autem à me, diuersa deum patrum Aesculapium (cuius me esse Medicum uouissem, ex quo is mortali me apostemate laborantē, seruauerat) iubere: reueritus ille deū, expectare me reditū suum iussit: sperās breui post tempore bellum se istud confecturū. Et sic ipse profectus est, relicto filio Commodo, etate tum admodum puero: omni cura illius salutem nutritoribus tuendam mandans: siquē forte in aduersam ualitudinē incideret, ut me ad eius curam accerferent. Interea autem temporis, quæ uel à præceptoribus meis didiceram, uel ipse inueneram, ampliori tum ea inuestigatione exponendo collegi, & in formam disciplinæ constantiorē redacta conscripti: studiose me ipsum in uarijs tum Medicinæ, tum Philosophiæ quæstionibus exercens: quæ pleræque in magno illo Templi Pacis incendio, cum alijs multis perierunt & confragarunt. Quum uero præter omnem spem isti expeditioni diutius immoraretur Antoninus, omne illud tempus ad pulcherrimam mihi exercitationem cessit. Unde & tractatum De usu partium, septemdecim libris compleui. Et reliqua libris De Hippocratis & Platonis dogmatibus adiunxi. Quædam etiã Anatomicorū theorematum, quæ olim Boëtho dederam, De usu uidelicet partium librum primum, amplius inquirens, in Secundo in super musculos, cuiusque digiti articulos mouentes, à me inuentos exposui: quos omnes qui nunc sunt, similiter & qui ante me fuerunt, ignorauerant. Adiunxi autem illi tum operi & tractatum motuum superciliorum: in quo illud tantum dicturum me iterum atque iterum monui, Falsò eos motus à quibusdam hætenus esse traditos. Quare quum mihi ipsi primū, & deinde alijs, quibus hæc cōmunicabam, & hos motus, & alia quæcunque in Anatomicis aut perperam à prioribus asserta, aut omnino fuerant ommissa, inuenisse uisus essem, ea tum executus sum. Hætenus igitur Anatomica scribebam. Quum uero libri De usu partium, priusquã hæc æderentur, ad plurimos iam peruenissent: diligenterque Medicis ferè omnibus, quotquot ueteri Medicinæ studebant, tum Philosophis Aristotelicis legerentur: posteaque & illius talis quidam tractatus extabat: cœperunt mox maleuoli quidam, inuidia stimulante, inimicissimos spargere rûmores: me esse qui quum studeam uideri quam plurimum ueteres exuperasse, multa quæ omnino non appareant, inuexerim, inque Anatomicis meis scripserim. neque enim latere ea omnes posse. Ego uero ridebam quidem illos, contemnebamque: cæterum amici rei indignitate commoti, me adhortari, ut in aliquo magno auditorio ueritatem meorū, in Anatomicis theorematibus scriptorum, publice assererem. Postque autem persuaderi me non posse amuli sensissent, (iam enim eius gloriæ contemptum præ me ferebam) spem illi concipiebant ueluti timidum me reprehendendi: qui quanquam eorum nugas non parui facerē, magnanimi tamen quandam simularem, nec scommatū finis erat. Iam uero & quotidie in Templum Pacis, quæadmodum & ante incendiū congregari solebant, quicumque artibus logicis erant dediti, conueniebāt. Tandem igitur, ab amicis compulsus, publice multis diebus demonstrare cœpi, me quidem nusquam falsa tradidisse: prioribus uero multa non satis comperta fuisse. Eorundem porro hortatu commentarios tum scripsi demonstratorum & dictorum: titulum habentes, De ignorantis Lyci in Anatomicis. Hanc igitur ob causam, quum demonstraturus nihil tradidisse me in commentarijs meis Anatomicis falsi, processissem: in mediū omnium Anatomicorū libros proposui, liberū unicuique præsentium faciens, quã uellet partē dissecandam proponere, meque mox ostensurū, quantum reuera cum priorū scriptis mea pugnarent. Proposito igitur thorace, quū ipse à uetustissimis facerē exordium, eorumque libros in manus sumerē, rogauerunt me insigniū Medicorum quidam, inque isto confessu præcipui, ne inaniter tempus consumerem. Cæterum quoniam quidem Lycus Macedo, Quinti in Anatomicis omnium expertissimi, quondam discipulus, ea quæ ad suam usque ætatem inuenta fuissent, omnia conscripisset: uolebant ut alijs dimissis, illorum tantum scripta meis conferrem. Eorum igitur petitioni morem gerens, ita in singulis, quoquo die propositis, feci. Hæc autem omnia propterea necesse habui commemorare, ut cogno-

D
 Libros Aristotelis de partibus animalium intelligere uideatur.

A ut cognoscant illi, qui sunt aliquando libros meos lecturi, qua ætate quæque scripse rim, & quam ob causam. Inde enim intelligere poterunt, quæ sint tanquam imperfecta, ab ijs quæ elaboratè absoluta sunt, discernenda: & quæ in aliorum confutationem, quæcûq; rursus ad institutionem sunt scripta, dignoscere. Quod porro in sequentibus etiam, sicubi res postulabit, indicabo. Nunc uero ad libros à me aditos recensendos pergam; inîtium ab Anatomicis sumens.

Scopus huius libri.

DE ANATOMICIS LIBRIS.

Hoc primum numero iste libellus est, quem De ossibus Introducendis scripsimus. Post eû uero alij libelli, itidem Introducendis inscripti: ut est ille De uenarum & arteriarum sectione: & alter De neruorum anatomia. Est præterea liber alius De musculorum sectione, qui quidem cõpendio tradit omnia quæ in Anatomicis tractatibus unquã de musculis scripta sunt. Quod si quis perlecto De ossibus libro, deinceps quam celerrime Anatomicas aggreddi commentationes cupiat, poterit quidem illos De uasorum neruorumq; dissectione, libros euoluere: quemadmodum & eû, qui De musculis est scriptus. Perinde enim omnes de anatomijs tractant. In horum autem librorum Primo, De manu musculis & ligamentis: Altero, De pedum musculis & ligamentis: Tertio, De intestinorû neruis & uasis: Quarto, De musculis, genas & labra mouentibus, & ijs qui mento subiacent: Præterea etiã de his qui caput, collû & scapulas mouent: Quinto De musculis thoracis, quiq; sub uentre, lûbis, & femoribus sunt: Sexto, De organis nutritiuis, qualia sunt intestina, ueter, epar, lien, renes, uesica, & quæ sunt huiusmodi alia: Septimo & Octauo, De partiû spiritaliû anatomia: illo quidem de ijs partibus quæ cordi, pulmonî, & arterijs, tam mortuorû quàm uiuorû adiacent: hoc autem quæ circa uniuersum pectus sunt, tractatur. Nono porro libro, cerebri & spinalis medullæ: Decimo oculorû, linguæ, orificij stomachi, & confiniû partium: Undecimo, gutturis, ossisq; hyoïdis: Duodecimo, arteriarû & uenarû: Tredecimo, neruorum ex cerebro descendentiû: Quartodecimo, neruorum à medulla spinæ deuenientiû: Quintodecimo tandem genitaliû partium, anatomia continetur. Et hæc quidem sunt, quæ ad Anatomicam theoriam sunt necessaria. Præter autem hæc, alia quoq; non minus utilia sunt: quæ quidem Marinus uiginû Anatomicorû libris, nos autem postea Epitomate quatuor librorum (quemadmodum & Lyci duobus) complexi sumus. Subijciam uero hic utriusq; tractationis, ex primo nostrorum Epitomatû libro summã: & prius librorum Marini, quos uir ille in Anatomia reliquit. Eorû igitur sex priorum Primo, totius theoriæ præfatio: inde De cute, De crinibus, De unguibus & carnibus, De adipe & pinguedine, cõtinetur. In Secundo, De glandulis, pelliculis, ex mēbrana tunicis, omento, & succingēte diaphragmate cõmentat. In Tertio porro, De monstrabilibus sermone uasis, uenis, arterijs, earumq; anatomia: & Num naturaliter in arterijs sanguis contineat. In Quarto, quæ sit arteriarû operatio, quis usus, unde proueniãt: & quæ alia circa eas quæri solent, exequit. Deinceps autem tractat De uenis ureteribus, earûdemq; meatibus, & uracho [hoc est eo, ex quo heret pēdetq; fœtus ad umbilicû] & uasis seminarijs, De humorû biliosorû uasis, meatibus, De glandulis. De eo quod à glandulis est uase. De gutture, De uasis mammarû, quibus lac continetur. De ijs quæ fusa sunt per corpus uasisq; contenta, & qui humorû atq; chymorum quibus uasis cõtineantur. De alimentis. In Quinto, De capitis aliarûq; partiû futuris, De faciei futuris & iuncturis, ac omnibus capitis ossibus, De faciei cauernulis, De inferiore mandibula, & eius foraminibus, & Num habeat iuncturam, De dentibus, De intermedio inter guttur caputq; osse, quæcûq; iuxta sunt, & locû circa tonsillas occupãt. In Sexto scribit, De testiculis, De osse sacro, De uertebro coxarû. De latere, De pectore, De humeris, De scapulis, iugulis, brachijs, cubitis, radijs, De ossibus palmæ & digitorû, De femore, De cartilaginosis ossibus, ab utra

B

c que genu parte. In Secundo autem nostro de Anatomica Marini cōmentatione Epitomatū libro, Septimū, Octauū, Nonū, & Decimū sumus cōplexi. Capita uero libri Septimi hæc sunt. De caluæ cū pelliculis alijsq; membranis cerebri cōiunctione. De totius faciei neruis. De temporum & mandibularum musculis. Item de ijs que supra maxillas & labia existunt. Item de cauernarum in quibus dentes infixi sunt, malarumq; musculis. Item de interioribus inferioris malæ musculis. Item de malæ inferioris musculis seorsim. De musculis nasi. De musculis iuxta linguam. De lingua eiusq; musculis. De oculorum musculis. In Octauo autem Marini libro, hæc capita continent. De ore. De labris & dentibus. De gingiuis. De Vuula. De gula. De ligula. De tonsillis. De glandulis. De naso, naribus, auribus, collo eorūq; musculis. De musculo sub latere, qui * De colli natura. In Nono libro, De musculis, qui circa septum pectorale, ilia, mesopleuria, & partem quæ est supra umbilicum, sunt. Præterea de musculis brachiorum, humerorū, cubitorum, extremitatumq; manū, tractat. In Decimo uero, De cubitis, pedibusq;, & eorū musculis. De articulis genicularibus. In Tertio porrò Epitomatū meorum libro, Vndecimus, Duodecimus, Tredecimus Marini liber includit. Quæ igitur in Vndecimo scribit hæc sunt: Num feratur ex dorso humiditas aliqua ad pulmonē. An uentus per aspirationem & respirationem in uentrem attrahatur. Deinde De stomacho. De gutture. De pulmone & corde. De ea affectione, quam Græci *καρδιοσπυμωρ* uocant. In Duodecimo autem operis sui libro, Marinus tractat De epate & eius bile, De splene & uentre, & medijs intestinis. In Decimotertio, De primis intestinis. De renibus, & uenis urinalibus, uesica, uracho, itinere urinali. Inde De uirga uirili, pudēdoq; maris & fœminæ. De matrice, uasisq; conceptionis. De testiculis, quos Dydimos appellat: Deniq; de glandulosis tractat. In Decimo quarto anatomiam omnium quæ supra Epar sunt uenarum aperit. In Quintodecimo uenâ quæ à corde ad reliqua defertur: & eas omnes quæ subter diaphragma: & quæ in uniuersum per totum corpus sunt, arterias indicat. Quarta deniq; & postrema Epitomatū pars reliquos Marini quinq; libros, à quindecim uidelicet ad uiginti cōtinet. In Decimo sexto igitur De cerebro quaestiones, & apparentia (quales sunt pulsitiui eius motus,) & Num spiritus quē trahimus ad id perueniat, exequitur. Et deinceps De spinali medulla, & pelliculis cerebri. In Decimo septimo, De dominatrice cerebri ui differit. In Decimo octauo, De motu animalī: Tum singulorum neruorum differentijs: & unde quidam eorum emanent, docet. In Decimo nono libro, De neruis, distillationibusq; ex cerebro prouenientibus: & unde incipiat sensibilitas eius: & De oculorū neruis, quos Herophilus & Eudemus poros uocant, scribit.

Hic in Græco exemplari multa desiderantur.

Præterea libri De morborum & Symptomaton differentia sunt. Sequitur autem librum De morborū differentia, liber alter, De causis morborum; quemadmodum & alterū De Symptomaton differentia, Tres De Symptomaton causis libri sequunt. Post hos libri sunt De locis affectis. Et liber De temporibus morborū: qui ex illis est, qui Therapeuticam materiã præcedunt. Et liber De februm differentia. Liber item De plenitudine. Et ille De præter naturam tumoribus. Præterea liber De causis morbū præcedentibus; & liber De causis morbū cōtinentibus. Et liber De tremore, rigore, palpitatione, & conuulsione. Et tandem ille qui inscribitur Ars Medica.

LIBRI THERAPEVTICI.

Vatuordecim porrò libri De Methodo curandī mihi scripti sunt. Duos præterea eiusdem generis ad Glauconem, & tres De phlebothomia composui. Primum quidem cōtra Erasistratum. Alterum contra eos qui Roma sunt Erasistraticos. Tertium uero quo meam de curandi ratione sententiam superintuli. Extat etiam libellus quidam meus Therapeuticus & ipse, De tabe inscriptus

A scriptus. Conscripsi quoque amico cuidam meo libellum, cuius nuper postquam ad multorum manus peruenisset, antigraphum recepi: titulum autem habeat, Consilium puero comitiali morbo laboranti datum: quare Therapeuticis adscribo. In quorum quidem numerum & tres illos De alimentorum facultatibus libros: Et librum De extenuante diæta: Et alium De boni malique succi cibis, non ineptè quis referet. In hoc autem Therapeutico negotio nihil recensitis inferiores etiã isti sunt: quos De curandæ ratione secundum Erasistratum scripsimus. Et duo illi quos Glauconi Philosopho dicauimus. In hunc ordinem ponere quis & cum libellum potest, quem De Hippocratis in morbis acutis diæta, ædidi. Et sanè idem in omnibus reliquis in Hippocratem cõmentarijs nostris, recte fecerit: his enim quamplurima curationũ theoremata continentur. Qualia sunt etiam diaprognostica & prognostica.

LIBRI PROGNOSTICI.

Primum quidem in hoc genere tres libri De iudicialibus diebus extãt. Et rursus tres De Crisibus. Deinde tractatus De Pulsibus: in quo Primum quidem De eorum differentijs libri quatuor sunt: quos Secundo sequuntur, De pulsum dignotione libri totidem: & Tertio libri De causis eorum, numero suo pares: & Quarto De præfagijs ex his sumendis. Qui sunt in uniuersum sedecim. Præter uero hos seorsim introducẽdis scriptus, De usu pulsum libellus habetur. In quo quum nonnulli quæsiuissent, quæ nam esset causa, quòd febricitantium pulsus, nõ proprio notaretur nomine: respondeamus ijs, maiorem esse hanc, altiorisque inuestigationis quæstionem, quàm quæ isthuc ad introducendos faceret. Et hæc quidem in libelli initio nobis dicta sunt. Duas uero medicis esse opiniones ibidem ostendimus. Alteram nempe quorundam talem, ut arbitrentur, etiam arteriarum systolen sentiri posse: Alterã uero eorum qui insensibilem illam asserant. Nobis autem consultius uisum est, eos qui introducuntur, facilioribus primum exerceri: quare ad priorem tum partem nos accessimus, & insensibilem esse huiusmodi systolen asseruimus, febrisque nullum esse in pulsibus proprium indicium. Iuxta alteram uero sectam, in magno illo sedecim librorũ opere, ostensum nobis est indicium febris proprium. Sed has quæstiones illi mouent, qui absque præceptoribus discunt, similes, iuxta parcemiã, ex libro gubernatoribus. Mihi uero alibi satis est expositum, aliam esse eorum qui introducuntur primum: & aliam rursus omnino diuersam, eorum qui iam sunt aliquod iudicium consecuti, institutionem. Porro quoque Libellum, sedecim supradictorum librorum compendium, scripsi. Et præter hos omnes, octo libros, De pulsum tractatione Archigenis: unumque eorum usus complectentẽ, ædidi. In hunc ordinem, & tres illos De difficili respiratione, non absurde quis retulerit.

Liber De pulsibus ad introducendos.

DE LIBRIS COMMENTARIORVM IN HIPPOCRATEM.

Vemadmodum nec aliorum meorum, quos amicis dederam, librorum, quenquam facile ad plures peruenturũ opinabar: ita enarrationes quoque has meas in Hippocratem, mihi tantum scriptas speraueram. Nam à principio quidem eas, ipsum me solum exercẽs, in ista quondam cõmentaria conscripseram. Quod idem & in uniuersa adeo medicinæ contemplatione, circa unamquamque eius partem feci: mihi tantum libellos quosdam parans, qui omnia Hippocratis in arte Medica, dogmata complecterentur: dilucidamque & unde quaque absolutam institutionem continerent. Sic enim priuata mihi commentariola, De Crisim diebus secundum Hippocratis sententiã, & similiter De Crisibus, De difficili respiratione, & sic in alijs singulis, composui. Item & curationum Methodum uniuersam eodem consilio, libris quatuordecim (quantum ad omnia therapeutica pertinebat) complexus sum: atque id quidem iuxta uiri illius sententiã. Extabant autem aliorum ante me complurium in singula Hippocratis dicta, non spernenda cõmentaria. In quibus quæ perperã scripta mihi uideantur, ociosum arbitror hic arguere. Ostendi

C uero nonnulla in ijs quæ nuper adhortantibus quibusdam scripsi: in quibus breuiter contra interpretes eius quædam differui. Ego etenim à principio nullos eorum commentarios Romæ habebam: quum libri mei in Asia essent omnes. Sicubi igitur meminissim periculosi alicuius dicti, assertionis ue magnopere circa hanc artē exercendam nocitura illi, qui ei confidisset, indicaui. Cætera autem omnia non ex aliorum cōmentarijs, sed mei ipsius iudicio adiunxi. Et hoc modo cōmentaria à me in Aphorismos: in librum De fracturis: & librum De articulis: & in Prognostica: & librū De ratione uictus in morbis acutis: & librum De ulceribus: & libros De capitis uulneribus: prioremq; librum Epidemiarum, [hoc est, morborum passim grassantium] scripta sunt. Postea uero quum forte commendantem quendam reprobam Aphorismi interpretationem audiuissem, cepi consilium, reliqua etiam mea omnia quibusdam communicare: quæ tamen ita conscripseram, ut publicam magis aditionem, quàm eorum tantum qui ea accipiebant, captum respicerēt. Sunt autem hæc. Commentaria in Secundum, Tertium, & Sextum Epidemiarum librum scripta. Præterea in librū De chymis, De nutritione, De prædictione, De natura hominis, De Medico uulnerario: & in librum De locis, aëre, aquis: quem ego De habitationibus & aquis, & temporibus, & regionibus assero inscribendum esse. Feci igitur in Aphorismos cōmentariorū libros septem. In libros De fracturis, tres. In libros De articulis, quatuor.

Vide præfationem lib. 4. cōment. in Hippocrate De morbis acutis.

In Prognostica, tres. In librum De in morbis acutis diæta, tres quidem in eam partem quæ citra controuersiam huius est: duos uero, in eam quæ illi attribuitur. In librum De ulceribus: & illum De uulneribus: in utrunq; libros singulos. Interpretationum porrò in Primū Epidemiarum libros tres scripsi: & totidem in Tertium. In Secundum autem sex. In Sextum octo. In librum uero De chymis, commentarios tres: quemadmodum in Prognostica: & Medicum uulnerariū: & librum De locis, aëre, aquis: quæ ego De habitationibus, & aquis, & temporibus, & regionibus inscribendum dixi. In

D librū autē De nutritione, libros quatuor composui. Tum in libros De natura hominis, duos. Quibus iam absolutis, quū audiuissem calumniari quosdam hunc librū, tanquam adulterinum, commotus sum alios adhuc tres libros conscribere: qui huiusmodi habent inscriptionem. Quòd Hippocratem in alijs suis scriptis concordem habere sententiã, cum eo De hominis natura libro, appareat. Deniq; ad Hippocrate & illi pertinent, De uiuendi ratione in morbis acutis, secundum Hippocratem. Similiter & Expositio antiquarum apud eum dictionum. Et liber contra Lycum, super Aphorismo, cuius initium est: Crescentia multum habent natiui caloris. Item liber contra Iulianum Methodicum, de ijs in quibus Hippocraticos Aphorismos reprehenderit. Ad Hippocratem & ille libellus faciet, in quo dissero, Optimum Medicum eundem esse & Philosophum: qui libellus ob breuiorem titulum ijsdem uerbis inscriptus est.

Aphorif. 14. lib. 1.

DE LIBRIS CONTRA ERASISTRATUM SCRIPTIS.

IN primū quidem Erasistrati De febribus, cōmentarios tres scripsi. Quorum Tertio De febribus, præcipuæ commentationum therapeuticarum Erasistrati continentur. Ipse uero therapeuticus tractatus, De Erasistrati medendi ratiocinationibus inscribitur. Quinque autem commentarijs ille constat. Sunt præterea & De anatomia Erasistrati, libri tres. Et De phlebotomia duo. Ad hos unus contra ipsum Erasistratum, & eos qui Romæ sunt Erasistraticos scriptus. Ad Erasistratū & ille libellus pertinet, in quo quærimus, Num secundum naturam in arterijs sanguis contineatur. Similiter & ille De usu respirationis. Et tres De naturalibus potentijs: qui iudicium omnium eorum, quæ ab Erasistrato in uniuersum de naturalibus operationibus scripta sunt, continent.

DE LIBRIS QUI AD ASCLEPIADEM SPECTANT.

DE Asclepiadis quoque dogmatibus libros octo scripsimus. Et alium adhuc libellum De essentia animae secundum Asclepiadem, inscriptum.

DE LIBRIS CONTRA EMPIRICOS SCRIPTIS.

DE Isagoga Theodae commentarii quinque. De libris Menodoti Seueri, undecim. De libris Serapionis contra Sectas, duo. Informationes Empiricae. De Medicinali experientia. De Empiricorum controversiis, tres. Contra obiectiones ad controversias Empiricorum: Et Theodae * Contra Menodoti Seueri adhortationem ad Medicinale compendium Heraclidarum, tres. De Empirica secta, libri septem. De differentiis illorum a Methodicis. Methodicae sectae, sex. Contra obiectiones Iuliani in Hippocratis Aphorismos.

DE LIBRIS QUI AD APODIXES CONDUCUNT.

Posteaquam omnes mortales in quacunque disceptatione, & sua se demonstraturos, & alios confutaturos, promittere solere, animaduertissem: nihil prius, neque studiosius discendum mihi Demonstratiua theoria duxi. Quare mox philosophos (nam illos docere eam audiebam: & si ulla alia Logicae philosophiae pars, hanc Demonstrationum, quarum desiderium alijs se implere posse profitebantur, esse iterum atque iterum obseruandam, tradere) rogabam, quanam esset Methodus, quam doctus aliquis, tum alterius disputationes Apodicticas exacte dignoscere, utrum uerae sint illae, uel in speciem quidem, instar adulterinorum nummorum, apparentes, sed ad ueritatem collatae pravae: Tum ipse uia quadam insistens, circa quodque eorum quae inuestigari solent, ad inuentionem eius peruenire possit. Ob haec autem quum deinceps me & Stoicorum & Peripateticorum, illis temporibus celeberrimis mancipassem, discebam quidem Logicorum theorematum alia multa, sed quae postea considerans inutilia prorsus ad Apodixes inueni. Videbam enim inter illas, paucissimas eas esse quaestiones, quae utilitatem aliquam continerent: & ad potiundum proposito scopo conferre possent. Quinimo & controuersa ab illis pleraque, nonnulla etiam naturali rationi pugnantia reperienda. Quare profecto ad Pyrrhonicorum ferè per praecipuos, haesitantia ipse recidissem, nisi Arithmeticae, Geometriae, Dialecticaeque cognitione, quibus (ab auo etiam proauoque desumptis) a patre iam ab initio institutus fueram, retentus essem. Quum uero mecum reputarem manifeste ueras esse Eclipsium praedictiones, Horologiorum, Clepsydramque instrumenta, quaeque alia iuxta Architectonicen inueniuntur: satius arbitrabar tyorum Geometricorum demonstratione uti: maxime quum eos etiam philosophos qui Dialectices callentissimi habebantur, non inter se solum, uerumetiam sibi ipsis discordare uiderem: quanquam ex aequo omnes Geometricas has apodixes commendarent. Unde plenius etiam cognoui abstinendum esse ab illorum dictis, sequendos uero characteres illos & lineares demonstrationes. Quod autem in hac logica theoria discrepare dixi inter sese philosophos, in Peripateticis & Stoicis, & Platonice manifestum est: quod sibi ipsis, ex proprijs in unoquoque scriptis liquet. Et parua quidem inter Peripateticos discordia est, magna uero apud Stoicos & Platonicos. Qui igitur uolent in linearibus istis Demonstrationibus exerceri, consulo, ut in ijs ipsi primum se instituunt, postea uero nostrum legant De Demonstrationibus opus, quindecim libris expeditum. Scripsi autem & alia multa meipsum exercitandi gratia: quorum alia quidem in incendio illo, quo & Templum Pacis conflagrauit, perierunt: alia autem amicis data, apud multos adhuc integra, quemadmodum & reliqua nostra, extant. Eorum autem commentariorum quaedam ipse amicis dederam: quaedam uero a domesticis furtim surrepta, & euulgata sunt, quae deinceps ab alijs qui habebant, accepi. Quo quidem in numero sunt, Tres illi, in Aristotelis De Enunciatione librum, commentariorum libri: & quatuor item in Priores De syllogismis; similiter & in Posteriores, pari numero. Inscri

C bunt autem hos omnes ferè hodie Resolutionum priorum; quemadmodum illos de demonstrationibus, Resolutionum posteriorum. Ipse sanè Aristoteles illorum tanquam de Syllogismis, horum autè tanquam de Demonstrationibus sibi scriptorum meminit. In quos quidem utrosq; & nostra extant cōmentaria; sex in priores, quinque in posteriores. Horum igitur commentariorum nullum ad æditionem scripseram: quemadmodum neque sex illos in Theophrasti librum, què De affirmatione & negatione inscripsit. Commentaria quoque in primum Eudemi De dictionibus, antea alijs me rogatibus, scripseram. In decem uero cathogorias ipse quidem commentationes nullas feci; neq; mihi, neq; alijs unquam tale aliquod commentariolum parauit. Vnde quum post aliquando rogaret à me amicus quispiam in eum librum ad earum disputationum solutionem, Commentationes, ut tantum ijs iussi quæ à præceptore fuerant istum in librum prælecta: aut omnino similibus, ex aliorum commentarijs, sicuti Adraſti & Aspasijs erant. Cæterū & puer adhuc quum sub patre institueret, isq; mihi post Logicam theoriam Chrysippi celebris Stoici libros proposuisset, in illius tum syllogisticos libros commentaria conscripsi. Quæ ipsa quoq; postmodum apud multos fuere, in Pergamo cum alijs quibusdam lucubrationibus, quæ iuuenis scripseram, relicta: atq; per familiarem postea rogantibus quibusdam communicata.

Quæ uero ipse accuratius paulò in Demonstrationum materia elaborauit, nominatim hæc sunt. De requisitis ad Demonstrationes, liber unus. De ijs propositionibus quæ in demonstratione omittuntur. De æquipollentibus propositionibus, liber unus. De demonstrationibus propter quid, unus. De numero syllogismorum, unus. De Exemplis, libri duo. De Inductione, liber unus. De Imagine, unus. De Similitudine, libri tres. De ex hypotesi principijs. De generis, speciei, eorumq; coniugatorum significatione propria, liber unus. De Possibili. De eo quod multipliciter dicitur, libri tres. De communibus & proprijs artium, unus. De implicatibus se ipsas orationibus, unus. De contingentibus propositionibus, unus. De syllogismis qui ex mixtis propositionibus constituuntur. Quomodo discernenda sit negocialis quæstio à nominis & significati quæstione, liber unus. De Clitomacho, eiusq; apodixion solutionibus. De communi oratione, libri duo. De optimo docendi genere, contra Phaurinum. Super Epictetum contra Phaurinum, unus. De usu syllogismorum. De usu contemplationis syllogisticae, libri duo. De optima secta, liber unus. De nominum rectitudine, libri tres. Item unumquodq; & unū esse & multa. Quòd ad apposita idem cōsequi impossibile sit, unus. De demonstratiua secta, unus. De uis & contemplatione Logicæ, unus. Dialogi ad philosophum: liber alius ab eo qui est de communibus notitijs. Contra eos qui omnem calumniandi occasionem ex uerbis aucupantur, liber unus. De cōmunibus, & proprijs artium principijs. De artium cōstitutione, libri tres. De significatis generis, speciei, & his adiacentiū. Compendium Demonstratiuæ theoriæ. De discernendis dogmatū cōtrouersijs. Quòd separari à prima substantia quantitas nō possit. De priore. De impossibilis demonstratione, unus. De ijs quæ sui causa fiunt, unus. De multipliciter dictis, duo. De nominis & significatorū quæstione. Quæstiones autè Moralis philosophiæ, quantum mihi uidebatur, infra scriptis libris exposui. De suis cuiq; passionibus & uitijs dignoscendis, libri duo. De moribus, quatuor. Contra Phaurinum pro Socrate. De indolentiā, unus. De fine philosophiæ, unus. * De submissis legentibus, unus. De pœnis & peccatis exæquandis, unus. De consolatione, unus. De Diatriba in aula Menarci, contra Bachidem & Cyrum, unus. Quale genus congressionis obseruari debeat in Dialogis, unus. Contra forenses rhetores, unus. De uoluptate & labore, unus. † De ijs quæ unumquodq; uitæ propositum consequuntur, unus. Concionum contra sectas, unus. De cōcordia, unus. De pudore, duo libri. Concionū contra adultores, duo. De Calumnia: in quo & de priuata uita tractatur. Chronici septem, in uno uolumine. Concionum cōtra sectas habitaram sub Perinace, unus.

Quatenus

† Vide Galeni
πρόδ. τῶν γιν' ἐ-
λάσθ. ἄρχ. ἀ-
μαρτυρίας.
pag. 178. b. 21.

A Quatenus sit honor & gloria persequenda. De Testamētis condendis. De pertinentibus ad Platoniam philosophiam. De secta Platonica, liber unus. De medicē dicitis in Platonis Timæo, libri quatuor. Ad amicos, siue Plato. De ijs qui suis tribuunt, libri tres. De Logica theoria secundum Platonem. Compendij dialogorū Platonis, libri octo. De egressionibus quibus in Philebo Plato usus est, unus. De animæ partibus & potentijs, libri tres. Quod animi mores tēperaturas corporis sequantur, libri duo. Et alius quidam, qui aliter aeditus est. De Hippocratis & Platonis dogmatibus. De spectantibus ad Aristotelicam philosophiam. Commentariorū in librum de Enunciatione, libri quatuor. In priora Analytica, libri sex; in posteriora quinq;. In decem prædicamenta, commentaria quatuor. In librum Theophrasti, De affirmationibus cōmentaria sex. In librum quot quidq; modis dicatur, cōmentaria tria. De primo mouēte immobili. In librū De dictione Eudemī, libri tres. De Demonstrationibus propter quid, unus. De cōtingentibus propositionibus, & syllogismis, unus. De Syllogismis ex mixtis propositionibus. De fallacijs quæ in dictione consistunt. De differentijs Stoicorum philosophorū. De Logica theoria secundum Chrysippum, libri tres. In priora Chrysippi Syllogistica, libri tres. In posteriora, unus. De Logica facultate & theoria, septem. Quod Geometricæ resolutiones præstantiores Stoicorum, liber unus. De usu & contemplatione Syllogisticorum theorematum, unus. De spectantibus ad Epicuream philosophiam. De felici & beata uita secundum Epicurū, libri duo. De uoluptatis * secundum Epicurū, duo. Quod effectus uoluptatis imperfecte ab Epicuro sint expressi, unus. De uoluptaria secta. Num Philologia morum studio conferat, unus. De illis qui Sophistis conuersantur, unus. Metodori epistola ad Celsum Epicureum. Epistola Pudentiani Epicurei. Quæ cōmunia Grammaticis & Rhetoricis. De uocabulis Atticorū scriptorum, libri XLVIII. Forensium apud Eupolidem uocabulorū, libri tres. De forensibus uocabulis apud Aristophanem, libri quinq;. Forensiū uocabulorū apud Cratinum, libri duo. De exemplis uocabulorū Comicis priorū, unus. Num utilis sit eruditis cognitio ueteris Comœdiæ. Contra illos qui incessunt Solæcisantes uoce, libri sex. In alijs septem. Electus Atticorū, in uno. De perspicuitate & obscuritate. Num idem possit esse Criticus & Grammaticus.

FINIS.

CLAVDII GALENI PERGAMENI DE

ORDINE LIBRORVM SVORVM LIB. AD EVGENIANVM,

Ioanne Fichardo Francofordiano interprete.

RECTE tu quidem, mi Eugeniæ, facis, qui Libellum à me, ordinem cæterorum, qui scripti sunt mihi librorū exponentem, toties efflagitas. Illorum nanq; omniū neq; scopus idem, neq; uis, neq; tractatio eadem est. Etenim quosdam, ut nosti, amicis me id rogitantibus scripserā, ad eorū modò captū facientes: quosdā uero tantū Introducendis in hanc artem adolescentibus, destinauerā. Mihi autem neutrobi fuit interim propositū, uelle istos nostri seculi hominibus ædere: quòd uidebā nec eos admodum, quos iam antè emiseram, curæ multis esse. Admirantur enim nunc alij alios & Medicorum, & Philosophorum: licet illi nec suam ipsorum professionem, ullam uè demonstrandi scientiam satis teneant: aut falsos à ueris discernere sermonibus nouerint: admirantur tamen, uel quòd patres ipsis fuerint Empirici, aut Dogmatici, aut Methodici: uel quòd præceptores, uel quòd amicos habeant: uel denique, quòd maioris eos in urbe gloria & existimationis, sectæ suæ nomine esse uideant. Sicuti in Philosophia quoque, alius aliā ob causam sibi aliquā sectam eligit: Platonis, aut Peripateticis, aut Stoicis,

EE 2